

Gródek, 11 sierpnia 2022 roku

Minister Edukacji i Nauki
ul Wspólna 1/3
00-529 Warszawa

Dotyczy: projektu rozporządzenia Ministra Edukacji i Nauki w sprawie oceny nauczycieli (nr z wykazu: 141).

STANOWISKO

Na podstawie § 36 ust. 1 uchwały nr 190 Rady Ministrów z dnia 29 października 2013 r. – Regulamin pracy Rady Ministrów (M. P. z 2022 r. poz. 348), Stowarzyszenie na rzecz Praworządności w Szkołach „Stowarzyszenie Umarłych Statutów” (dalej: „Stowarzyszenie”) przedstawia stanowisko do treści projektu rozporządzenia Ministra Edukacji i Nauki w sprawie oceny pracy nauczycieli (numer z wykazu: 141), opiniując to rozporządzenie w zakresie warunków i sposobu oceny pracy nauczycieli – **n e g a t y w n i e**.

UZASADNIENIE

Stowarzyszenie jest organizacją, której celem jest obrona interesów uczniów, w tym również poprzez rozpowszechnianie wśród nich wiedzy o ich prawach i sposobach ochrony tych zasad, udzielanie pomocy w indywidualnych przypadkach oraz lobbowanie za zmianami w prawie czyniącymi polską szkołę wolną od bezprawia, niesprawiedliwości i skutecznie przygotowującą do życia w XXI wieku.

W związku z powyższym, w ramach prowadzonych konsultacji publicznych projektów rozporządzeń Ministra Edukacji i Nauki ustanawiających nową formę oceny pracy nauczycieli, Stowarzyszenie uznało za konieczne negatywne zaopiniowanie propozycji zawartej w rozporządzeniu.

W obecnie obowiązującym stanie prawnym, kryteria oceny nauczycieli są zróżnicowane. Zarówno ich zakres, jak i liczba uzależniona jest od stopnia awansu zawodowego nauczyciela. W ten sposób inne podstawy oceniania dotyczą stażysty, w przypadku którego podstaw tych jest najmniej, inne nauczyciela kontraktowego, mianowanego i dyplomowanego. Wraz z kolejnymi awansami kryteria oceny pracy danego nauczyciela ulegają rozszerzeniu.

W proponowanym przez MEiN rozporządzeniu, każdy nauczyciel, bez względu na posiadany przez siebie stopień awansu zawodowego, podlega takim samym kryteriom oceniania jego pracy. Obok tych obowiązkowych, które są kopią kryteriów z 2019 r., istnieją także dodatkowe, które w zależności od specyfiki szkoły, w której pracuje oceniany nauczyciel, są dobierane po jednym przez samego nauczyciela oraz dyrektora placówki. Taki stan rzeczy może wzbudzać uzasadniony niepokój, ponieważ nauczyciele po raz kolejny muszą stać się urzędnikami, zmagającymi się z szerokim i rozbudowanym zakresem dokumentów.

Obowiązek dokumentowania każdego z ocenianych obowiązkowo kryteriów jest bardzo angażujący dla nauczyciela, a poziom jego skrupulatności będzie zależał od awansu zawodowego opartego m.in. na ocenie

dotychczasowej pracy. **Kryteria oceny w zaproponowanym przez MEiN brzmieniu rozporządzenia są jednak bardzo ogólne i niedokładne.** Nauczyciel może mieć problem z dokumentowaniem takich działań jak np. „umiejętność rozpoznawania i stosowania komunikacji niewerbalnej oraz doskonalenie umiejętności komunikacyjnych”. **Niedookreśloność wielu stwierdzeń, które będą podstawą oceny nauczyciela, może stwarzać pole do nadinterpretacji lub prowadzić do niedokładnego zrozumienia tych stwierdzeń przez komisję oceniającą, co w konsekwencji spowoduje niesprawiedliwe ocenienie realnych działań nauczyciela, zarówno na jego korzyść, jak i niekorzyść.** Warto także wskazać, że **brak zróżnicowania kryteriów oceniania osób na poszczególnych stopniach awansu zawodowego** sprawia, że sam awans zawodowy jest bezsensowny. Jeśli wszyscy są oceniani tymi samymi kryteriami niezależnie od doświadczenia, to utrudniona jest samodzielna ocena własnego rozwoju jako nauczyciela i pedagoga, a system awansu zawodowego zaczyna mieć tak naprawdę znaczenie jedynie finansowe.

Inny przepis rozporządzenia, który wymaga od dyrektora szkoły „kształtowania u uczniów szacunku do drugiego człowieka, świadomości posiadanych praw oraz postaw obywatelskiej, patriotycznej i prospołecznej, w tym przez własny przykład dyrektora-nauczyciela” może powodować wymaganie od dyrektora szkoły **propagowania i żądania od uczniów konkretnych postaw, kosztem odpowiedniej oceny pracy dyrektora.** Wprowadzanie kwestii ogólnoswiatopoglądowych nie jest konieczne w ocenie pracy nauczyciela, który przede wszystkim powinien być oceniany pod kątem działań merytorycznych, metodycznych i wychowawczych. Dyrektor szkoły, który prowadzi zajęcia dydaktyczne, zmuszony jest do udokumentowania nie tylko kryteriów określonych w § 3 rozporządzenia, ale także tych innych, dodatkowych, przewidzianych dla zajmowanego przez niego stanowiska, co przysporzy jeszcze więcej obowiązków w zakresie dokumentowania pracy. Tego typu propozycja jest kolejnym przykładem powrotu do biurokratycznego modelu funkcjonowania szkoły, a nawet jego rozbudowywania, zamiast odchodzenia od tego szablonu.

Inną istotną sprawą, którą można analizować pod kątem rzetelności i konsekwencji prawodawcy, jest fakt, że kryteria dodatkowe, które nauczyciel i dyrektor wybierają w sposób nieskrępowany, są **zróżnicowane pod kątem koniecznego poziomu zaangażowania nauczyciela w ich realizację.** Może to doprowadzić do sytuacji, że w jednym aspekcie nauczyciel będzie staranniejsz realizował wykonanie wybranego kryterium kosztem innych działań, faktycznie potrzebnych w życiu i funkcjonowaniu uczniów. Innymi słowy, wybór kryteriów oceniania nauczyciela powinien zależeć od faktycznych potrzeb uczniów uczęszczających do danej szkoły, a nie od całkowicie swobodnego uznania ocenianego nauczyciela i dyrektora szkoły wynikającego wyłącznie z ich wygody.

Pozytywnie należy ocenić możliwość wyrażania opinii w przedmiocie oceny pracy nauczyciela przez samorząd uczniowski oraz jej uzasadnienia, jak to miało miejsce dotychczas.

Stowarzyszenie z aprobatą odnosi się także do faktu, że zgodnie z projektem rozporządzenia, nauczyciele pracujący w bibliotekach pedagogicznych nie będą oceniani pod względem kontaktu z rodzicami, co jest spowodowane charakterem i specyfiką pracy na takim stanowisku.

Innymi pozytywnymi przepisami są § 6 ust. 1, zapewniający nauczycielowi obecność przedstawiciela organizacji związkowej przy zapoznawaniu go z oceną pracy, oraz § 6 ust. 2, który pozwala na odwołanie się przez nauczyciela od oceny pracy.

Proponowane brzmienie rozporządzenia budzi wiele wątpliwości zarówno natury interpretacyjnej, jak i celowościowej oraz wydaje się nie do końca funkcjonalne. Wyraźnie **widoczny jest brak wcześniejszych konsultacji społecznych**, przeprowadzonych przed stworzeniem projektu rozporządzenia. Fakt prowadzenia konsultacji dopiero teraz, w momencie, gdy jest już przygotowany projekt rozporządzenia, może nastroić wątpliwości co do możliwości realnego wpływu na jego treść w zależności od wyniku konsultacji. Zwiększenie obowiązków administracyjnych i umocnienie modelu szkoły silnie zbiurokratyzowanej, w której nauczyciel jest bardziej urzędnikiem niż wychowawcą, może negatywnie wpłynąć na sam proces i poziom kształcenia, które jest głównym celem szkoły.

Formalizacja procesu oceny i uzależnienie od niej dalszych awansów oraz stabilności zatrudnienia nauczyciela, **z dużym prawdopodobieństwem wpłynie na samego ucznia**. Jego odczucia nie są stawiane jako priorytet, a nauczyciel nie ma możliwości elastycznego podejścia do procesów nauczania, które mogą w każdej klasie różnić się, gdyż wyłącznie kryteria oceny wyznaczać będą – realnie rzecz biorąc – zakres działań nauczyciela.

Negatywnie odbierany jest również przez Stowarzyszenie brak zapewnienia wystarczającej możliwości uczestnictwa uczniów w procesie oceniania, które obecnie jest ograniczone do minimum tj. do wyrażenia opinii przez organ reprezentacji samorządu uczniowskiego, a zatem grupę zaledwie kilku uczniów. Taki stan rzeczy nie jest pożądany, ponieważ to uczeń najlepiej wie, czy sposób przeprowadzania zajęć lekcyjnych i przekazywania wiedzy przez danego nauczyciela mu odpowiada. Warto zatem rozważyć rozszerzenie wpływu uczniów na ocenę pracy nauczyciela poprzez wprowadzenie w projekcie rozporządzenia obowiązkowych anonimowych ankiet ewaluacyjnych wypełnianych przez uczniów.

Rozporządzenie, gdyby istniały takie możliwości zawarte w Karcie Nauczyciela, na co przecież Minister Edukacji i Nauki, jako członek Rady Ministrów, a w obecnym stanie rzeczy również poseł na Sejm, ma wpływ, mogłoby zostać opublikowane bez pośpiechu, **od np. roku szkolnego 2023/2024**. Rozpoczynający się rok szkolny 2022-2023 mógłby być zaś poświęcony na dialog ze środowiskiem, dokładną analizę i stworzenie sprawiedliwych, jasnych kryteriów oceny pracy nauczyciela i dyrektora szkoły.

Należy także rozważyć bardziej szczegółową redakcję poszczególnych przepisów rozporządzenia. W miejsce „przestrzegania przepisów prawa z zakresu funkcjonowania szkoły oraz wewnętrznych uregulowań obowiązujących w szkole, w której nauczyciel jest zatrudniony” (§ 3 ust. 2 pkt 7 projektu rozporządzenia) można zaproponować brzmienie „przestrzeganie przepisów prawa z zakresu funkcjonowania szkoły oraz wewnętrznych uregulowań obowiązujących w szkole, w której nauczyciel jest zatrudniony, w szczególności dotyczących praw uczniów oraz ich respektowania”, a także zastąpić „umiejętność rozwiązywania konfliktów wśród uczniów; oraz umiejętność rozpoznawania i stosowania komunikacji niewerbalnej oraz doskonalenie umiejętności komunikacyjnych” (§ 3 ust. 4 pkt 10 i 11 projektu rozporządzenia) sformułowaniem „umiejętność współpracy z uczniami w różnych sytuacjach, w tym konfliktowych, oraz umiejętność wypracowania wśród uczniów wzajemnego zrozumienia za pomocą różnych sposobów komunikacji”.

Bezwzględnie należy także uzupełnić § 5 projektu rozporządzenia o możliwość zawnioskowania również przez samorząd uczniowski, jeśli taki istnieje w szkole, o dokonanie oceny pracy nauczyciela. Wyłączenie samorządu uczniowskiego z grona podmiotów uprawnionych do złożenia

**Stowarzyszenie
Umarłych
Statutów**

**Stowarzyszenie na rzecz Praworządności w Szkołach
„Stowarzyszenie Umarłych Statutów”**

kontakt@umarlestatuty.pl
KRS: 0000830651

wniosku w tym zakresie, w kontekście faktu, że przez większość czasu nauczyciele pracują właśnie z uczniami, jawi się jako niesprawiedliwe i nie świadczy o traktowaniu uczniów przez projektodawcę w sposób podmiotowy.

W imieniu Stowarzyszenia

DANIEL SJARGI
Wiceprezes Zarządu

Stanowisko opracowali działacze SUS pod przewodnictwem **Michała Masełko**, wolontariusza Pionu Badań i Analiz SUS.